

Seminář geologů muzeí České a Slovenské republiky, Znojmo 26.–29. května 2009

The Workshop of geologists from the Czech and Slovak museums,
Znojmo, May 26–29, 2009

Petra Přidalová¹



Obr. 1. Návštěva lomu Krhovice, kde se těžily metamorfity krhovického krystalinika. Foto Petra Přidalová.

Fig. 1. The visit to Krhovice quarry where metamorphic rocks of the Krhovice Crystalline Complex were extracted. Photo by Petra Přidalová.

Abstract

Traditional workshop of museum geologists from Czech and Slovak Republics has been organized every year. The 2009 workshop was organized by the South Moravian Museum in Znojmo, in cooperation with the Association of Museums and Galleries of the Czech Republic. The workshop was attended by 27 geologists from 17 museums and two professional organizations. Besides workshop discussions, several field trips were organized to abandoned and operating quarries, and to sites of geological interest. The next meeting will be organized by some museum in Slovak Republic in 2010.

Semináře pracovníků geologických oborů muzeí a dalších odborných nebo zájmových institucí se konají již řadu let. Ani rozdělení Československa na této tradici nic nezměnilo a nadále se tyto semináře konají dle podobného schématu, kdy je dodržován koloběh Čechy, Morava a Slovensko. Letos volba padla na Jihomoravské muzeum ve Znojmě, kde se úlohy organizátora ujal, ke všeobecné spokojenosti všech zúčastněných, geolog Mgr. Jaroslav Šmerda.

Tyto tradiční semináře jsou organizovány ve spolupráci s Asociací muzeí a galerií České republiky. Semináře se letos zúčastnilo méně účastníků než je obvyklé, bylo jich celkem dvacet sedm.

Geologicky i morfologicky je Znojemsko velmi zajímavou oblastí. Od západu a severozápadu sem zasahují výběžky Českomoravské vrchoviny s výrazně vyšší nadmořskou výškou, na východě a na jihovýchodě jsou to ploché sníženiny Dyjsko-svrateckého úvalu s širokými říčními nivami v předpolí mladého pásmného pohoří Karpat.

V dnešních podmínkách sehrává geologická hranice mezi Českým masivem a karpatskými jednotkami i funkci důležitého biogeografického rozhraní. Výškové rozčlenění krajiny a s ním

¹ Muzeum Českého krasu, Husovo nám. 87/88, 266 01 Beroun;
petra.pridalova@muzeum-beroun.cz
Český kras (Beroun), XXXV (2009), 68–69, 1 obr.
© Muzeum Českého krasu, Beroun
ISSN 1211-1643
ISBN 978-80-903477-4-8

související klimatické podmínky vymezují hranici mezi vlhčí a chladnější oblastí hercynské části středoevropských listnatých lesů a sušší a teplejší panonskou enklávou eurosibiřských stepí na JV.

První den semináře 26. 5. 2009 byl v dopoledních hodinách věnován příjezdu, ubytování a prezentaci zúčastněných. Samotný seminář byl Mgr. J. Šmerdou zahájen po poledni v místě ubytování, poté následovala prohlídka přírodovědných expozic Jihomoravského muzea ve Znojmě, kterému předcházelo přivítání ředitelkou muzea Ing. Vladimírou Durajkovou. Po prohlídce muzea pokračoval program návštěvou rotundy sv. Kateřiny, která rovněž spadá pod správu Jihomoravského muzea ve Znojmě. Rotunda je unikátní svými freskami, které zobrazují vedle církevních také světské scény. V rotundě panuje přísný režim. Běžně ji může navštívit pouze 10 osob za hodinu, a to jen v případě pěkného a suchého počasí. Za vlhka je rotunda uzavřena. Po prohlídce rotundy následovala pěší exkurze do okolí Znojma – Gránické údolí, Kamenné ovečky na Hradišti, Eliášova kaple a muzeum veteránů. Po večeri, jako ovšem každý večer, následoval několikahodinový cyklus přednášek, prezentací a samozřejmě také výměna zkušeností a informací mezi muzejníky.

Následující dva dny byly celé věnovány terénním exkurzím. Kolega Šmerda rozdělil exkurze do dvou oblastí. Exkurzní trasa ve středu 27. 5. byla směřována do z. části regionu. Exkurze byla zahájena návštěvou pegmatitů u Vratěšína. Jde o pegmatity turmalinické granátického nebo hrubozrnného skorylo-muskovitického typu. Následovala lokalita opálů na polích u Mešovic, kde si každý mohl nasbírat dostatečné množství vzorků. Aby celý den nebyl věnován jen geologii, bylo možno navštívit zříceninu hradu Cornštejn, který je rovněž ve správě znojemského muzea. Výhled na meandr Dyje byl z hradu opravdu úchvatný. Následovala opět geologie návštěvou lomu u Zblovic na svahu Suché hory, kde jsou předmětem těžby mramory pestré série moldanubika. Lom byl vystřídán lokalitou u Bojanovic, kde se na polích sbírají pěkné vzorky pestře zbarvených forem SiO_2 , vzniklých zvětváním moldanubických hadců. V lomu v katastru obce Pavlice se nacházejí zajímavé horniny, tzv. gřohlské jednotky, představované leukokratními pegmatity, granulity a serpentinizovanými peridotity. Závěrem dne byla návštěva poutního

místa Hluboké Mašůvky s pramenem údajně zázračné vody a kostelem Navštívení Panny Marie.

Následující den 28. 5. byla trasa exkurze směřována do v. části Znojemska. Díky výkladu J. Šušolvé se exkurzanti měli možnost seznámit s kvarténními sprašemi, které jsou odkryty na pozemku za nákupním centrem Interspar. Následovala návštěva lomu u Tasovic. Zde jsou odkryty devonské pískovce, arkózové pískovce a slepence. Zpřístupněné jsou stěnami velkolomu firmy COLAS CZ, a. s., na v. straně Kraví hory. Celý výskyt představuje pokleslou kru sedimentů, které se uložily na granodioritech dyjského masívu. Další zastávkou byl jámový lom u Krkovic, kde je odkryt pestrý soubor výrazně usměrněných metamorfítů (amfibolity, ruly, kalcitické mramory) patřících krhovickému krystaliniku. Jedná se o jeden z nejvýchodnějších, na povrch vystupujících, výběžků Českého masívu.

Pro paleontology jistě zajímavou lokalitou byly Hrušovany nad Jevišovkou (v areálu cukrovaru), kde byla v hojném množství možnost sběru třetihorní mořské fauny spodního badenu (mechovky, koráli, měkkýši). Následovala návštěva lomu u Hostěradic, náležející geologicky do krystalinika miroslavské oblasti. Jedná se o opuštěný, částečně zatopený kamenolom zastihující metamorfity miroslavské hrásti (amfibolity, ruly, kvarcity, migmatity, granulity a granulitické ruly). Za poměrně nepříznivého počasí proběhla návštěva kaple sv. Floriana v Moravském Krumlově, který je ochráncem před ohněm a patronem města. Kaple, stojící na kopci Floriánek, dříve zvaném Spielberg, tvoří výraznou dominantu města. Poslední navštívenou lokalitou byly skarny u obce Rešice. Granáticko-pyroxenický skarn je zde odkryt v několika výchozech.

Poslední den semináře byl již ve znamení rozjezdů účastníků. Všichni si jistě vychutnali zážitky z j. Moravy a dík patří zejména organizátorům, Jihomoravskému muzeu ve Znojmě a Mgr. Jaroslavu Šmerdovi, na kterém ležely především organizační stránky akce. V roce 2010 by se podobné setkání muzejních geologů mělo uskutečnit ve Slovenské republice, ale zatím nebylo, vzhledem k malé účasti slovenských kolegů, rozhodnuto, které muzeum se úlohy organizátora zhostí.